

Sygn. akt IV CZ 92/19

POSTANOWIENIE

Dnia 13 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marian Kocon (przewodniczący)

SSN Anna Owczarek

SSN Władysław Pawlak (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa R. B.
przeciwko E. K. i G. K.
o wydanie nieruchomości,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 13 listopada 2019 r.,
zażalenia powoda
na postanowienie Sądu Okręgowego w Z.
z dnia 19 sierpnia 2019 r., sygn. akt I WSC (...),

- 1. prostuje oczywistą niedokładność w komparycji zaskarżonego postanowienia w zakresie nazwiska pozwanej E. K. w ten sposób, że w miejsce słowa "K." wpisuje słowo "K.";**
- 2. uchyla zaskarżone postanowienie.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Z. odrzucił skargę kasacyjną powoda R. B. od wyroku Sądu Okręgowego w Z. z dnia 17 kwietnia 2019 r., którym został uchylony wyrok Sądu Rejonowego w H. i odrzucono pozew o wydanie nieruchomości. Sąd drugiej instancji stwierdził, że istotą sporu w tej sprawie, jest przebieg granicy między nieruchomościami, a nie własność

przygranicznych pasów gruntu, co skutkuje przejściowym brakiem dopuszczalności drogi sądowej (art. 199 § 1 k.p.c. w zw. z art. 30 i n. ustawy z dnia 17 maja 1989 r. - Prawo geodezyjne i kartograficzne, jedn. tekst: Dz. U. z 2019 r., poz. 725 ze zm.; dalej: „u.p.g.k.”).

W zażaleniu powód żąda uchylenia powyższego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Zarzucił naruszenie prawa procesowego, tj. art. 398¹ § 1 k.p.c. w zw. z art. 519¹ § 1 k.p.c. przez ich niezastosowanie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wyrokiem z dnia 18 września 2018 r. Sąd Rejonowy w H. nakazał pozwanym G. K. i E. K. wydanie powodowi część nieruchomości położonej w H., stanowiącej działkę ewidencyjną nr 1018, w zakresie obejmującym punkty 8, 9, 10, 13 i 192 o powierzchni 22,22 m² oraz punkty 11, 13, 10 o powierzchni 0,78 m², tj. o łącznej powierzchni 23 m², jak na mapie sporządzonej przez biegłego geodetę, przyjętej do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego. W uzasadnieniu Sąd wskazał m.in., że dla właściwej weryfikacji żądania powoda o wydanie przez pozwanych pasa gruntu niezbędne stało się ustalenie granicy prawnej pomiędzy nieruchomością powoda składającą się z działki nr 1018 i nieruchomością pozwanych składającą się z działki nr 1017.

Z powyższego przedstawienia wynika, że do rozstrzygnięcia sporu o wydanie części zajmowanej przez pozwanych nieruchomości konieczne było ustalenie granicy między oboma nieruchomościami, co oznacza, że ustalenie przebiegu tej granicy było konieczne do rozstrzygnięcia sprawy o wydanie, czyli Sąd Rejonowy zastosował art. 36 u.p.g.k.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono już, że sprawą o rozgraniczenie jest sprawa, w której przyczyną konfliktu i istotą sporu jest przebieg granicy, natomiast kwestia własności gruntu przyległego do tej granicy stanowi przesłankę rozstrzygnięcia, czyli ma charakter wtóry, jeżeli ponadto sporny grunt z uwagi na swą powierzchnię, zwłaszcza w zestawieniu całej nieruchomości i swój kształt jest tematycznie związany z granicą (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2000 r., I CKN 723/98 nie publ.). Stosownie do art. 29 ust. 1 u.p.g.k., rozgraniczenie ma na celu ustalenie przebiegu granic przez

określenie położenia punktów i linii granicznych, utrwalenie tych punktów znakami granicznymi na gruncie oraz sporządzenie odpowiednich dokumentów.

Przewidziana w art. 36 u.p.g.k. możliwość orzekania przez sąd właściwy w sprawie o własność lub wydanie nieruchomości albo jej części, o rozgraniczeniu nieruchomości, zachodzi jedynie wówczas, gdy do istoty sporu należy problem własności części nieruchomości, czy też przygranicznego pasa gruntu, zaś ustalenie granicy ma charakter wtórny. Czym innym jest sprawa o własność lub o wydanie nieruchomości, w ramach której sąd posiada możliwość uwzględnienia stanów prawnych w dacie orzekania, a czym innym sprawa o rozgraniczenie nieruchomości w przywołanym wyżej rozumieniu, wynikającym z art. 29 u.p.g.k. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 1997 r., I CZ 125/97, nie publ.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2007 r., IV CSK 267/07 nie publ.; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2013 r., II CSK 571/12, nie publ.).

Sprawy o rozgraniczenie służą urzeczywistnieniu prawa własności i są niejako roszczeniem uzupełniającym, wpływającym z prawa własności, bowiem ustalenie granic służy określeniu zakresu uprawnień właściciela.

Zgodnie z art. 519¹ § 1 k.p.c., w sprawach z zakresu prawa rzeczowego rozstrzyganych w postępowaniu nieprocesowym (do takich należy m.in. rozgraniczenie nieruchomości), skarga kasacyjna przysługuje od wydanego przez sąd drugiej instancji postanowienia co do istoty sprawy oraz od postanowienia w przedmiocie odrzucenia wniosku i umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej, przy czym przepisy § 2-4 art. 519¹ k.p.c. nie przewidują w tego rodzaju sprawach wyłączeń.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd o dopuszczalności skargi kasacyjnej od wyroku orzekającego o roszczeniu windykacyjnym, niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia, jeżeli w wyroku tym sąd przeprowadził rozgraniczenie na podstawie powołanego wyżej przepisu prawa geodezyjnego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2012 r. II CZ

85/12, nie publ., z dnia 28 stycznia 2009 r., IV CNP 114/08, nie publ., z dnia 22 maja 2002 r., II CZ 147/01, nie publ.).

Sąd drugiej instancji odrzucając skargę kasacyjną uznał, że w sprawie występuje przejściowy brak dopuszczalności drogi sądowej ze względu na konieczność wszczęcia postępowania rozgraniczeniowego w trybie administracyjnym, co doprowadziło do uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji i odrzucenia pozwu przez Sąd drugiej instancji. Tym samym odrzucenie pozwu nastąpiło w sprawie, w której elementem rozstrzygnięcia było rozgraniczenie nieruchomości, co uzasadnia dopuszczalność skargi kasacyjnej.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.

aj